

СВЕСКЕ

There is one thing which
 will do more than
 any other to bring
 down with the figure
 the pleasure of the
 earth of any human
 being. That is, it were, if
 it were possible, the
 only condition of the
 greatness of man, and
 happiness of man, and
 the admiration of
 all my noblest faculties
 that must remain
 without decay, that
 being done, I have not
 it done, in the servant,
 or I dare not. The very

effort to look inward in
 the world, and that which
 would be a success in
 being disengaged from
 or, might be a real
 satisfaction, and more
 valuable than
 I could see. But if
 all my life were
 spent in the pursuit of
 the good, and I were
 to give up all
 my own self, and
 give up all
 my own habits, if
 by a little firmness
 I were to give up
 myself more effectually,
 I should be more
 than the person

Факсимил једне странице из свеске 4
 (фебруар 1800)

1797–1801.

224 Плагијатори се увек плаше да ће их покрасти – као што често видимо џепароше како ходају с рукама у џеповима.

383 Стари језици више су погодовали Поезији јер су јасно изражавали само упадљиве идеје, а остале нејасно – Зато је француски потпуно неподесан за Поезију; јер у том Језику [све] је јасно – *id est* – Осећања која су плод нејасних идеја везују се за јединствену јасну идеју. Кад нам циљ није никаква критика & кад се наш дух сасвим једноставно препусти Песми као делу природе, Поезија ће нам пружити утолико већи ужитак што ћемо је разумети само у грубим цртама, несавршено. У мом случају, тако је било са Грејовим *Баргом* и Колинсовим *Одама*.¹ – *Барг* ме је некад давно опио, а данас га читам без ужитка. Отуд ми оно што називам метафизичком Поезијом пружа толико задовољство. –

392 Варварске Нације свему придају својства живота. – Алексејева Жена² прогнала је у Сибир Нож и Звон / прво јер се њиме посекала, друго због тога што јој је упропастило одмор.

432 Сан у којем ми неки великаш обећава велике ствари – при буђењу утврђујем да сам разочаран готово исто колико бих био да се то стварно десило.

Природни и усиљени ум.

У првом случају плод пада зрео с Дрвета – у другом се с њега отреса.

Љупки мали простор између Језика & срца, попут оног што раздваја Исток & Запад.

555 Понедељак ујутру – седим на Пању на рубу Језера у близини куће Г. Кларксона – савршена ведрина / то крупно и округло зачеље Брда заједно са својим одразом у води од којег се уопште не разликује / чинило је *једну једину* форму – змаја, весло или кобилицу брода која гледа у вас / пут је лично на некакав шав, поред једног места потпуно налик на *weiblich* тетраграма³, како је приказан у анатомским књигама! Никад нисам видео лепшу слику!! –

622 [Свако је сваком сусед?] Последњи дан века, време ведро.
Као да се читав свет веселио осим Робова на Галији,⁴ који су, укотвљени, били принуђени да управљају Веслима.
Судњи дан ће бити само Бла Бла Бла.

¹ Томас Греј, *Барг* (1757) и Вилијам Колинс, *Оде извесном броју ојисних и алејоричних ђрегмеџа* (1747) – Све напомене: Кетлин Коберн и преводилац.

² Реч је о жени цара Алексеја Михаиловича.

³ „Женски тетраграм“, алузија на енглеску реч за вагину.

⁴ Колриџ овде алудира на свој рад у новинама *Morning Post*.

- 631 Лицемерја Гласа и *Умешносии* Лица.
- 657 Дете које *бере* Лист док поправља Мајчину косу...
- 673 У Поезији је велики Порок *Мешиафизичко Решење*.
- 737 Два пијанца се држе, један се прави трезан, други признаје да је пијан, први *илу-ми* да је водич и заштитник овог другог.
- 770 Друиди и Јевреји гомилали су камење *in honorem genii Locis*⁵ и нису дозвољавали да се скрнави Алатом.
- 786 Дете које грди цвет онако како су њега грдили и тукли, то је *џоезија* / претрпљени бол праћен ужитком –
- 799 1. септембар – Иглице Чичка & маслачка лете изнад пустих планина као живе & видео сам их кроз Дрвеће како слећу на језеро као Ластавице –
- 812 Најтужнији тренутак после смрти Пријатеља или Детета⁶ јесте прво буђење из првог Сна / када мину слуђеност, врелина и пијанство Жалости / и кад се по први пут осети бол празнине.
- 813 27 септ. 1800 – Пошто је дете било веома болесно, крстили смо га именом Дервент⁷ / Из часа у час производило је звук налик Шкрипању врата док их човек затвара лагано како би избегао Шкрипање.
- 819 Тиме што не одступају, Владари изгледају као да се крећу – као Месец на позadini од Облака.
- 832 21. окт. – Јутро – 2 сата – Ветар у својим [налетима?] производи такво мучно јецање да ми се учинило да моја жена јечи у сну. – Трепераво Уу! Уу! попут рањеника на бојном пољу, кога ране почињу да пеку по хладноћи.
- 834 Није знао шта ће са собом – морао је, тако је осећао, нешто да учини – устао је, изненада привукао писаћи сто – сео, узео перо – и утврдио да не зна шта ће са собом. 30. окт. 1800.
- 840 Меланхолично као Сунчева светлост у соби самртника.

⁵ У част духа Места. (*Прим. њрев.*)

⁶ Дете је Колрицов син Беркли, који је умро претходне године.

⁷ Дервент је име реке у Језерском округу.

- 886 *Мисли* на нешто није исто што и *примети* то, исто онако како се „ходати“ разликује од „осетити тло под својим ногама“ – низ опажаја праћеним осећањем *nisus*⁸ & намере.
- 901 Примео је писмо, знајући ко га шаље, решио да га не отвори – па ипак Срце му је горело, тукло, отежало – напoкoн га је извукао из џeпa и од самог тог покрета му је лакнуло.
- 923 17. март 1801. Уторак – Хартли⁹ је, гледајући кроз прозор моје радне собе, усредсређено и упорно осматрао оно што се пружало пред њим, да би рекао – Хоће ли увек бити оних Планина тамо? – Показао сам му диван Поглед у Огледалу које сам подигао тако да изгледа као Балдахин или Таваница изнад његове главе, и он је готово грчевито покушавао да каже нешто о Разлици између Предмета и Сlike. – Никада нисам видео такво појављивање суштине *Мишљења* као чистог чина, чисте енергије, *Мишљења* које се толико разликује од *низа мисли*.
- 925 Среда – Попoднe. У кревету – живчан – гледао сам призматичне боје које испушта Купа – Дошао је Вордсворт – Испричао сам се с њим – Оставио ме је самог – Затворио сам очи – дивни двобојни спектри, наранџасти и љубичасти – потом зелени, а та боја се одмах претворила у Лиснато Зелену & затим пред мојим очима *испала* дивна маховина, попут оне која се налази на димњаку у Грасмиру. – Апстрактне Идеје – & несвесне Везе!!
- 941 Издувати душу.
- 952 *Сџамбол*, на месту старог Бизанта, искварени Грчки Путоказ Εἰς τὴν πόλιν [за Град]

1801–1803.

- 955 Допола исплетена Чарапа у Фиоци Кухињског стола –
- 962 Фетус у боци алк. – *млади Корнишон* –
- 984 Покушавајући да својој Највољенијој¹⁰ покажем све што знам, савладавам вештину која омогућава да најзамршеније истине учиним разумљивим, па чак и занимљивим за науке.
- 1010 О Чудима треба судити према Учењу које она потврђују, а не о Учењу судити на основу чуда.

⁸ Притисак.

⁹ Најстарији Колриџов син, Дејвид Хартли.

¹⁰ „Највољенија“ је Сара Хачинсон, коју је у Свескама Колриџ звао и Асра. Њено име је исписивао и грчким алфабетом, потом и тајним кодом који је сам измислио (на срећу, оставио је кључ).

Романисти¹¹ износе апсурдне аргументе желећи да докажу истину помоћу чуда, а заправо би требало да чуда докажу помоћу истине.

- 1032 Док сам тонуо у сан, Мисао о теби јавила ми се тако снажно да сам отворио очи као да ћу те погледати –
- 1037 Да сам Ђаво лично и да ми неко изнесе такав предлог, рогом бих му распорио утробу.
- 1072 Има нечег суштински ниског у раду – чак и Стварање Свемира квари моју Идеју о величини Свемогућег – покварило би је кад бих сметнуо с ума да је код њега оно творачко заправо Мисао.
- 1073 Велика Савезна Република Свемира.
- 1079 Извући тајне из људских Срца као што Египатски Чаробњаци, уз помоћ нарочитих музичких сазвучја, маме змије из брлога. –
- 1081 Светли одрази у Каналу плавих и зелених Бочица Витриола из лондонских Апотека. – Трице и кучине.
- 1108 14. феб. 1802. Попио код Белоуза чашу вина и две изузетно велике Купе Пунча – одлично расположен – отишао на спавање. Светли облак се сместио између мојих Удова и постељине – сваки пут кад сам оцртавао фигуру ноктом на нози или бутини, она се ту *указивала*, читав траг нокта био је светлобео, као фосфор у кисеонику, као водопади у Велсу. Када сам притискао бутину, из спектралне Бутине избијала је велика светлуцава Бела Магла.
- 1124 Река, тако прозирна да је невидљива – а ипак жубори – свет од сабласти – & све то је Сан / изнутра Зачарана Река –
- 1158 Водопад – сасвим мали – и Лист – час привучен, час одбачен
- 1161 Осмех у зеници,
Инкарнација Душе у Светлости –
Светлост, жива Светлост, која је уједно
Језик & Мисао & Осећање –
- 1168 Жута Стрнадика пева као радник у челичани, као турпија у Радионици казанције.
- 1189 Стене и Камење попримали су лик Живота; и сам Живот као да је протерао своју ускомешаност, како би у сопственој природи најавио бескрајни одмор, и на неки начин се ускладио са Непомичношћу. Киркстоун /

¹¹ Колриџ овде користи термин *romanists*, пејоратив за римокатолике.

- 1192 За Дервента је идеја Врата тако широка да су за њега Врата не само Поклопци Кутија већ и Насловнице Књига / година и осам месеци /
- 1230 Обична Пошта, њен утицај на општу Писменост у земљи – претвара две трећине Нације у Писце. (Препис из Џепних Тефтера од Сомота, 1799.)
- 1232 Црначка племена која прву ствар на коју ујутру наићу проглашавају за Дневно Божанство – изванредан могући приступ – & колико је урнебесно Божанство Нарциса који је сам себи Фетиш.
- 1253 Октобар 1802. Хартли кога сам послао по свећу код Г. Кларксона – наљутио се због *излега* – на шта мислиш, мили? – на *излега, излега* – оно што *излега* као да постоји, а у ствари га нема – људи и лица и штошта, ружна, повремено лепа лица, која потом поружне, и која изгледају кад су ми очи отворене, а поружне кад зажмурим – а свећа лечи ИЗГЛЕДЕ.
- 1295 Све животиње имају смисао за *шалу* – Телад са Роговима – Пси кад гризу – Жене кад задиркују своју дечицу.
- 1334 Страх од Растанка доводи до носталгије која је толико слична Одсуству да у неким тренуцима твоје присуство постаје одсуство.
- 1336 Обична & једноставна енглеска Девојка, Рим, Алпи & Апенини, Етна & Везув – имена & визије – & сада он који је воли, кога њена душа воли, налази се међу њима. Понедељак, Ноћу, 17. јан. 1803. (Својство, Својина – необичан случај Десинонимизације/)
Одмор после немира: Базен испод водопада, који је створио сам водопад.
Четвртак, 20 јан. отишао из Кизвика.
- 1400 Дервенту коме сам (6. јула 1803) објашњавао чему служе чула – ниједном није пало на памет да споји вид са очима, &тд. – питао сам га чему служи Језик & рекао му одговор & да бих га убедио, ухватио сам га за Језик / он уопште није реговао – јер је навикао да други владају његовом вољом. Нешто касније сам му поставио питање / заборавио је – рекао сам му да ухвати себе за језик и да покуша да каже Тата – учинио је то & утврдивши да не може да прича, побелео је као смрт, од страха потпуно поцрвенео & ударио ме по лицу / за осам дана ће напунити 2 године & 10 дана.
- 1403 „Ко не може да дочека своју Награду, није је ни заслужио.“ Изговорио сам ове речи у Сну, у којем сам држао Предавање, по мом утиску, веома продубљено, које нико није слушао / био сам испраћен погледима. Велики Петак, 8. јун 1803.
- 1416 Уторак, Ноћ, 19. јул 1803 – изузетно врућ дан – скинуо прслук и обоу свилене чарапе – око 9 сати осетио непријатну хладноћу – чуо буку коју сам приписао

Дервенту у сну – послушао забринуто, открио да то муче Теле – одмах се сетио оне ноћи када сам спавао напољу у Отерију¹² – и Телета у пољу с оне стране реке чије ме је мукање дубоко импресионирано – Мраз + Дете + Мукање Телета: вероватно реке Грета и Отер.¹³

- 1421 (...) Постоји нешто што је у потпуности изван моје Моћи. Не могу да замислим, нити са најблеђом нијансом задовољства и Наде, Смрт било ког људског бића, па и кад би она била једини услов онога што би за мене била највећа Срећа и ослобођење свих мојих најплеменитијих способности које су нужно спутане докле год то Биће живи. – Не усуђујем се јер не могу: не могу јер се не усуђујем. И сам напор да смрт представим снажном жељом може да постане самоубиство, много теже од онога што се постиже бодежом или пиштољем – апсолутни суицид, целицид (coelicide), не обичан витицид (viticide)¹⁴.
Али када бих могао да те учиним потпуно Слободном, кад бих уз то могао да ти пружим читавог изворног Себе, излеченог од свих ниских Навика, обновљеног; и кад бих уз помоћ свих форми у мојој моћи могао истинскије да се заветујем, чак и у односу на Закон, насупрот Форми која је изван моје моћи – да ли би онда, онда, била она која ће избрисати моју Самоћу, моја вечна Дружбеница?
- 1451 Гребени Карланда – [О Асра],¹⁵ где год се нашао, & ако сам нечим одушевљен, моје срце пати због тебе & упознајем читав један део мушког срца који би ми, да тебе нема, остао непознат.
- 1458 Сенке на Житу & Дрвећу као покрет Ветра у Једрима /
- 1473 Како се моје речи и дела одражавају у њеном уму, искривљене и изувјане као Чамџијино Весло у Језеру / –
- 1495 (...) Та нежна & крхка бреза са својим тророгим рачвастим Кореном – & још једно мало створење у близини које је обрађује. О Боже, полудећу што нисам сликар или што Сликари нису ја! – *Појуцала Кора* доњег дела Стабла, Кора попут Носорога уваљаног у блато & изложеног тропској Врућини / други Слап подсећа на Овце које се силом гурају у воду & скачу једна преко друге одбацујући својим тешким руном бисерну бујицу.
- 1508 Ви бисте да разложите тему? Ама ви је *мрвише*. – Схолостичарима.
- 1509 Моја Љубав се одмарала у Вресишту, и пурпурне Сенке цветова Вреса љуљале су се на њеним голим стопалима, између свилених везица њених Сандала.

¹² Колрицово родно место, Отери Сент Мери.

¹³ Грета је река испод Колрицовог прозора, а Отер река из детињства.

¹⁴ За „вителид“ је јасно да Колриц мисли на „убијање живота“. А „целицидом“ се према мом мишљењу алудира на латинску реч *coeli* („мошнице“).

¹⁵ Анаграм од имена Саре Хачинсон, прецртан, готово невидљив у рукопису.

- 1510 Некада сам, дижући поглед под крошњама Дрвећа, могао сваки лист да испуним Светом Стравом.
- 1515 Мислим да сам решио да својим метафизичким делима дам облик *Живојојиса* тако да буду *део мој Живојиа* – да их изнесем заједно са свим другим догађајима или историјом духа и судбине С. Т. Колрица¹⁶.
- 1522 Емет¹⁷ = луди Рафаел који на зидовима ћелије слика Идеале Лепоте људским Изметом.
- 1529 Did it rain tomorrow? – It vas! – Дијалог два Француза који вежбају енглески.
- 1533 Смех Родитеља и Бака пред дечјим покретима јесте Смех у изворном стању – мали грч који служи да се ослободимо ужитка што нараста толико да изазива бол / Овоме посветити више Размишљања / – Љубави – Жеље.
- 1553 Занимљива & више него занимљива Чињеница да село, када не побољшава човека, заправо га квари. Отуд насилна осветољубивост – & одвратна & мрачна & дивља свирепост – многих људи са села. – Непрекидни Увид у Људска лица & куће, као у Кини, чини човека слабијим и подлијим.
- 1554 Без Цртања осећам да сам само напола надарен за Језик – И Музике ми фали. – Али ипак, иако би требало сјединити Поезију, Цртање & Музику – највећи & можда најплеменитији & вероватно сви најсуптилнији делови наше природе морају да остану усамљени – Човек овде постоји за себе и за Бога самог / – Штавише, у свему што постоји само за Бога – колико тога лежи *исјод* ваше Свести.
- 1556 Привид *Дрвећа* или алге на обронку планине потпуно беле од Снега / који стварају мале издвојене Парцеле Снега – ово & Камење које се стрмоглављује попут зечева убацити у моју Софу на Травњаку.¹⁸
- 1559 Магла испарава из дубоких пукотина или планинских процепа као из огромног Казана – Водопад, који гледам дуго & усредсређено, изувијан је као сегмент точка, његова црна стена пресијава се с краја на крај – у жамору звук налик на безбројне препелице или радионицу точкића. Укинувши покрет, даљина је *насликала* Водопад.
- 1561 Песма о Уму – или о Спинози – Отишао бих на ходочашће у Пустине Арабије да пронађем човека који ће ми објаснити како то да *јеган може бићи мноји!* Вечита

¹⁶ Први заметак *Biographia Literaria*.

¹⁷ Ирски патриота Роберт Емет, обешен 20. марта 1803, непосредно пре Колрицове белешке, после даблинског устанка и убиства Лорда Килвардена.

¹⁸ Песма под тим насловом није пронађена у заоставштини.

универзална мистерија! То се чини немогуће; па ипак *ја има* – & има га свуда! – То је заиста противречност: али само у *Речима!* То је сусрет Осећања & Живота, који су својом суштином неограничени, са Формом, која је својом суштином ограничена – одређена – установљена. –

1572 Водећи рачуна да будем прецизан, записао сам оно што ми је било пред очима док ми је било пред очима, и забележио речи из човекових уста / али у брзини сам писао веома неуредно, &тд., & 3 године касније несвесно направио велику грешку у читавом рачуну тако што сам га преписао погрешно, промашио & погрешно прочитао реч. – Ово намењујем својој Књижи о Клевети, Наивности, Узроцима грешке / – Са циљем да исцрпим све могуће начине Преваре & Заблуде / да се научим Милосрђу и Понизности.

1575 Гравира Дарлингтонског бика, са разгранатим мрљама – Приказан у свим расположењима, свесно, несв[есно], полусв[есно] – са празним очима, окупаним сузама – постаје Ствар Природе поновљеним деловањем Осећања. О Небеса, кад помислим колико су Ствари трошне, колико ми се Мисли чине неуништиве! – Јер шта је Заборав? † Поновите емотивно стање или телесни Осећај, истоветан или сличан – понекад неодређено сличан / и одмах ће поворке заборављених Мисли изронити из својих живих катакомби! – Старост и Рано Детињство / и Опијум, вероватно својим успављујућим дејством на читав семени систем, у великој Дози, или после дугог коришћења, делује исто на *визуелну* и *пасивну* меморију † Довде исписано у великој свесци на дан 25. нов. 1799 – У понедељак поподне, сунце улази и пада на гравиру уз предивне светлосне ефекте – ја се управо разилазим са Мери – и након што сам се разишао са Саром – Тад нисам знао да су Мери и Вилијам у вези /
Непрекидна радост
Продужена екстаза Пољупца Истинске љубави.

24. новембар – Недеља – Загонетке, Досетке, Приче и Смех – са Џеком Хачинсоном – Стајали смо око ватре, et Saræ manum a tergo longum in tempus prensabam, and tunc temporis, tunc primum, amor me levi spiculo, venenato, eheu! & insanabili, &c.¹⁹

1577 (...) 19. октобар 1803. Дан општег Поста – и сва срца стрепе од Инвазије²⁰. – Тмуран, ветровит дан – долина, као у Земљи Вила, са јесењим бојама, наранџастом, смеђе-црвеном, гримизном, светложутим, Зеленом која се још задржала, Букве и Брезе као да рађају цветове од Ватре и Злата! – & Сунце у косим стубовима или малим парцелама обасјане магле, или у усамљеним мрљама најблаже сивкасте Светлости, које час јуре, час споро клизе, час мирују / – облачне планине – Језеро је било тако бистро огледало да је вода постала готово невидљива – & сад

¹⁹ „И дуго сам стискао Сарину руку док ју је држала на леђима, и тада ме је по први пут љубав ранила својим нежним бодежом, авај, отровала, и то неизлечиво, итд.“ – лат.

²⁰ Наполеон сакупља трупе у Болоњи.

се обрушава о беле Хриди, као Море; & ветар подиже воду & односи је као Снег / – [Ο Σαρα Σαρα зашто нисам] срећан! Зашто ми Срце није мирно! ове вољене Књиге које су увек испред мене, ова племенита Соба, жижа једног читавог прелепог света, дубоко складиште у које се уливају сви потоци, све струје непроцењивих Форми – ум ми је тако бујан, тако активан, тако пун племенитих планова, тако способан да их оствари / ово срце пуно љубави, племенитих осећања – О [Ασρα]! зашто нисам срећан! Зашто већ годинама нисам спознао један једини чист & искрен ужитак! једну једину потпуну Радост! истинску Сласт која звучи складно уз Откуцај Прста! – † све је скрхао & заглушио несрећни Склад! – Di Boni mihi vim et virtutem/vel tu, [...], eheu! perditte amatio!²¹

† Али ипак сам Песничком осећању, када се пробудило у Срцу, рекао – Иди! – врати се сутра. –

- 1592 Петак увече, 29. новембар. Непомичност свих Ствари кроз које се толико људи креће – велика супротност од свеопштег покрета, складног Система Покрета који се види на селу и свуда у Природи. – У овој мутној светлости Лондон ми се указао као огромно поље Гробница кроз које пролазе Армије Сабласти –
- 1597 Ништа не делује на мене у тренутку када се догоди – или сам запрепашћен као кад посматрам весело батргање и игру Мушица, или кад се потпуно удубим у бучно Тик-Такање великог Часовника / или пак останем просто равнодушан, не без извесног осећања филозофске Охолости. – Јер Ствар која се деси у тренутку припада само том тренутку – ум мора да је упије, она мора да се разлије у мноштво Форми & Мисли тако да ниједна не остане недирнута – а да притом између њих и Ствари не настане нова мисао / то је дело Времена / али моје Тело осећа како се оно убрзава у мени –
- 1599 Изнети Муку Пријатељу веома је корисно због овога: док говоримо о ономе због чега патимо, сами по први пут постајемо свесни шта наша Патња заиста представља – и видимо је онакву каква јесте, у свом обличју, унутар својих граница. – Неисказана Патња је магловити хаос, где истински бол свира само прву виолину – дува у Рог пред расутом гомилом нејасних осећања, итд. У неким тренуцима може да се догоди да се у једној готово безначајној Жалости саберу сви ситни остаци бола и nelaгоде, било да су телесни или духовни, кроз које смо прошли од Најранијег Детињства. –
- 1600 Неко о мушкарцима може најбоље да суди на основу њихових Задовољстава. Ко не познаје Људе који су провели Дан у честитом Послу, Часно & Умесно – а кад је пала ноћ, потражили најнижа задовољства у најгорем Друштву. Ово је Човекова Личност – друго је напамет научен трик – јер ми чак можемо да научимо моћ безвременог говора & непосредног деловања као аутоматски Трик /

²¹ „Добри Боже! за мене је то била сила и храброст, али за тебе... авај! изгубљена љубав!“

али човекова Задовољства – деца, Књиге, Пријатељи, Муза – О ова задовољства не могу да преваре.

- 1609 Пишем меланхолично, увек меланхолично. Ви мислите да је то због мог природног Темперамента. Ајој, не! – Највећи Разлог је у томе што је моја Природа створена за Радост – таква је да ме тера да се веселим – & што никад, никад не могу да јој се препустим. – Ја сам прави *Танџал*. –
- 1620 Петак ујутру, 5 сати – Бунован, сањао Хартлија, као да је на Крштењу – када су га питали ко је искупио његове грехе, уместо да одговори Богочовек / почео је непрекидно да говори хм, хм, као дете које зна одговор али не жели да се присети – што ме је веома наљутило. Кад сам се пробудио [мало по мало, схватио сам да је то] Тик-Такање Сата смештеног у Перницу Писаћег сталка на округлом Столу близу Уха, и да ми је, у мом слабом Нервном Стању, *наљушило* Слух – то сам схватио присетивши се Хартлијевог Лица и Усана у покрету, и како су његово Хм-Хм и Тик-Так Сата били једно, што се често дешава по изласку из Сна – та необична међусобна промена идеја је Ткиво *Заблуга*. – Одмах сам устао да ово запишем – сада је пет и десет.
- 1624 Суб. јут. 29. ок. 1803. Три сата. Месец окачен високо изнад Грете²² и Моста, у првом ступњу свог Силаска, и најмање три сата удаљен од Планине иза које ће се стропштати: готово пун – на Своду ни Облака, Небо је дубоко тамномодро, Звезде бројне & беле у висинама Неба, али изнад Месеца, у његовој близини и подножју, нема ниједне; око њега нема звезда као око Сунца. Ипак не сија, на Језеру је много мање сребрнасте белине: Месец се само лакше види, & чак Грета, која јури право косом линијом испод нема сребрнасти одсјај, нити се пресијава било где, на њој је одсјај неке злокобније Легуре која имитира Сребро, сиви сјај налик боји јасеновог жбуна при најјачој Децембарској Месечини. Планине су мрачне, ниске, образују јединствену масу, мирне су, тихе, успаване – беле Куће сијају с краја на крај долине, као преостало дрвеће у башти. Једино се чује шуморење Грете, вечити Глас Долине –
- 1647 Моја вајкадашња искрена жеља & (јер све наше Навике потичу из људске Слабости) мој *џонос* састојали су се у томе да покушам сам да схватим & објасним како велики људи могу *суманути* да лутају а да притом уопште не буду луди – да сва мишљења која се могу разумети а која нису противречна више заслужују да их заступамо него што то уопште помишљају Побожни & Педантни & којекакви Учењаци. – Паскал!! –
- 1668 Јутрос се одиграо занимљив оптички феномен. Док сам се враћао од Флечера, пењући се уз задњу стазу & управо надомак Реке, видео сам како високо у

²² Грета Хол, резиденција С. Т. Колрица и других Језерских песника.

ваздуху, негде изнад Бенкса, лебди отмени *Кобац* – Наставио сам неко време да га посматрам; а онда кад сам се нагло окренуо, десно, на истој раздаљини, тј. изнад средине нашег поља, видео сам пар Кобаца – како лебде тамо-амо – Гледао сам их неколико секунди, а онда ми је синило да никад нисам видео два Копца заједно – одједном је визија нестала – то су била, ни мање ни више, два пара Листова, сваки пар на различитој Стабљици (младе) Воћке која је расла с друге стране зида, на мање од два јарда од мог ока. Листови, који су се мењали кад сам их гледао као листове, запањујуће су личили на крила – & то су били једини листови на Дрвету. – Величину је пружио замишљена Удаљеност; ту Удаљеност омогућило је претходно Привикавање Ока, које је *осијало* погођено дубоким утиском и дужином мог гледања Копца, задовољством, &тд. – & нови Предмет се тако утиснуо у око / &тд. &тд.

- 1669 Када сам жалостан и слаб, могу да убедим своје срце да више не желим да те видим, али кад осетим пролећни поветарац, сјај сунца, & кад почнем да се отваравам, што су покрети које само ја осећам & које нико не види, јер увек изгледам жалосно; као што ружа која се отвара по први пут изгледа затворена, О колико тад *чезнем* за тобом све док Чежња не прерасте у Бол – & затварам се обесхрабрен, ожалошћеног срца. –
- 1674 20. нов. – Поноћ. – О после каквог дана пуног мучних Снова, из којих сам се пробудио немајући никакав осећај за Време и Околности, / из грознице, реуматичних болова и желудачних тегоба – устајем – миран сам као неко ко је на сигурном – / кад сам подигао Прозор и погледао Небо, у првом тренутку сам помислио да је потпуно тамно, Небо без звезда; ветар, читава пуноћа изгубљеног лета и Дубоки и Мутни гласови зиме који још нису допрли, мешао је свој хук, свечан као морски, са *Брујањем* полуосушеног лишћа које је остајало на дрвећу -/- али онда сам опет погледао небо – и било је много Звезда, биле су тако неразазнатљиве и *загмљене* да су могле да надахну Парацелзијеву Машту идејом о *Astra tenebricosa* које исијавају хладноћу и таму уз помоћ шупљих зрака, који су као Коса сачињени од цеви које садрже Топлоту и Светлост и тако производе хладноћу и таму –
Понедељак ујутру, 9 сати – Хладна киша у долини, значи Снег на планинама –
- 1679 Моја природа захтева другу Природу да је подржи & може се задовољити само у њој због Непотпуности која је нужна чињеница њеног Бића. – Интензивно слична, али не и иста; или, ако смем тако да кажем, уистину иста али другачија, као што један Дах, када се истом снагом, са истим паузама и истом мелодијом из Главе, пошаље у Флауту и Кларинет, даје исту Душу, отелотворену на два начина.
- 1691 Просјакиња и њена деца која спавају на *усахлом* Потоку поред танког Јасена, сакривеног огромном Стеном усред струје, тог јасена на који, у бесу јесени, пролећа и зиме, налећу Бујице потока, и његово Стабло изложено Расути Комадима

Водопада који погађају где треба и испирају његове коренове / али засад сви спавају под сувим камењем, док их њише звук воде која невидљива гмиже испод прашњавог Камења.

1697 Срећно ослобођен обавезе, али никад празан,
Гледао је Небо и Облаке у свакој бари,
Целом дужином Зимског Пута.

1708 3, & скоро 4 дана рада за јаку жену, снажну Девојку, и слабу старицу, 1 Пуд вуне за који добију фунту, 20 шилинга и 10 десетака / што ткају од 7 ујутру до 9 увече, трошећи притом и Угаљ и Свећу; то могу да постигну за 3 дана; али онда треба да одвију тканину и да је однесу у Коларт Бриц, далек најмање 5 миља – О како жене тешко живе! –

1725 (Из списка „КРАЈНОСТИ СЕ ДОДИРУЈУ“)

Претеривање у Хуманости и Објективности у уљудном Друштву, да бисмо избегли да нанесемо Бол, на пример, избегавање да се говори о својим Болестима или Несрећама & спомињање само онога пријатног – уништава сву Хуманост и сваку Објективност чинећи је неодрживом због Застарелости, слушати Жалбе нама Једнаких, или било кога, тамо где Слушање не задовољава или не изазива неки настрани Понос & осећање Надмоћи.

Таман од вишка Светлости.

1737 Душа унутар Тела: могу ли то икако упоредити са Одрозом Пламена који се види кроз прозор на чврстом Зиду, који изгледа као да се природно налази унутар чврстог зида, укопан дубоко у њему онолико колико је Ватра удаљена од Зида? – Бојим се да из овога не могу ништа извући / али зашто се увек одвраћам од сваке занимљиве Мисли да бих урадио нешто незанимљиво; на пример, кад ме је ова Мисао погодила, одједном сам скренуо Пажњу с ње и почео да тражим неку Волфову књигу која ми је недостајала – / Је ли то кукавичлук спрам било којег дубоког Осећања, чак и пријатног? Или Лењост? Или нешто мање упадљиво од једног и другог? – Је ли то везано са Стидом који се испољава у мојим писмима?

1765 Довољно је да затворим очи да бих схватио колико не знам / одакле долазе те обојене Форме & те боје, које се разликују мимо моје способности разликовања, те сваковрсне Боје, које се бескрајно мешају: те Форме о чијој се природи питам / шта производи из њих у мом Подсећању на претходни дан – & готово никад не добијам одговор. Једино примећујем & знам да некаква промена коју сам покренем у неком делу себе производи Промену у Спектрима Ока, као, на пример, ако стиснем Бутину, ако променим страну, &тд. &тд.

- 1766 Како је лепа Мокраћа у Суду, жутосмеђа, прозирна, са одразом Свеће у облику ромба – нарочито кад, као сад, ту празним Машице и ако капи Воска плутају тамо-амо и на Дну осликавају Сенке разних облика.
- 1770 Хоћу барем да покушам да Порекло Зла објасним као последицу *бујне* Природе асоцијација, којом Мисао = Разум управља и влада – како је то постало тако те-гобно. Зар опаке Страсти у Сновима не расветљавају и не потврђују ову Претпоставку? – Ако објасним те опаке Страсти, бићу Просветљен, сигуран сам – Траг! Траг! – Хекатомб налик Питагорином ако ме извуче из лавиринта. – 28. дец 1803. – Дивна светла Сенка врха моје оловке која је прати од Свеће – или пак која јој претходи, осветљавајући реч коју исписујем. 11 сати / – Али погледајте благо-словено стање Невине Деце, мирног Сна, итд.: да ли они противрече претпоставци да зло потиче из *бујне* асоцијације? – Надам се да не: то захтева да буде *исцрпљено* и *исцрпљено* с краја на крај – али која је сума тога, идеал чисте асоцијације? – Лудило – Али у којој мери том стању доприносе Бол и Изопачење? И шта су Бол и Изопачење? – Укратко, колико ја могу било шта да разазнам у тој Потпуној Магли, Зло је несавршена, али постојећа Воља која производи Струје нездравих асоцијација, јер са свих страна попушта а *ишак* постоји – Сетимо се Лудила: – О ако живим! Грасмир, 29. дец. 1803.
- 1772 Код мене је Еготистични говор често последица Наклоности према Саговорницима / Моје Срце говори о њима / Нисам у стању да им непрекидно говорим о њима самима – па изгледа да у њиховом Срцу замишљам исту непрекидност према себи, налик оној коју у свом Срцу одржавам према њима

1804.

- 1800 Сети се да опишеш воду (халуцинација – пуноглавци) у стању пулсирања / како истински струји испод леда / вода – црна под Ледом – сребро.
- 1806 Коњски брабоњак као одговор веселом Путнику [пешаку] једног леденог јутра.
- 1820 Понедељак Ујутру 9. јан. 1804. у Мраку затворених очију / бучни ветар Отапања. Дервент спава у другом Кревету, нека Бог чува то драго мало Срце – & Дороти у Салону, о драга Дороти – & О драга Сара Хачинсон
- 1825 О Грубости срца здравих Људи.
- 1832 Читаве вечери, заправо читавог дана (понедељка, 9. јан.) требало је да читам & испуњавам Малтусове Маргине – Почео сам с тим & звучало ми је привлачно / зашто сам престао? – Зато што сам то себи ЗАДАО да урадим. – Иста ствар што се тиче писања Писама, Есеја &тд, &тд – то сигурно заслужује озбиљну Анализу коју бих, када је схватим, могао да покушам да излечим / јер то је дубока и

распрострањена болест моје моралне Природе, у спојеним коренима Бреста и Храста. – Љубав према Слободи, Ужитак у Спонтаности, &тд., &тд., све то изражава, али не објашњава ту Чињеницу.

1834 Доћи ће време када ће пасивност стећи достојанство вредне Делатности, кад ће људи бити исто тако поносни на себе што умеју да остану у стању дубоке, мирне емоције, у читању, слушању или гледању, као што су неки поносни сада након што се нечим закупе један сат / О колико је мало оних који су кадри да деловање ума претворе у емоцију / А има их који су активни као бурна Олуја и разиграни као цветови на Мајском Поветарцу, који сатима могу да остану будних срца а да Разум успавају у свему осим у замаху и пријемчивости. Да, ови последњи су исто толико Генијални колико и први. (*Anima Poetae*)

1844 Сlike Спокоја на језеру Рајдал, 14. јан. / Свежи Ровови у Каменолому Шкриљца које сам *vigeo* као дим у одразу. / Камено острвце на дну Језера, одраз који је тако блистав да се од тога издигао над воду / Камен и његов одраз изгледали су тако стопљени у једно да је Вордсворт више од 5 минута покушавао да објасни зашто тај Камен нема Одроз / и најзад то схватио захваљујући мени / обала, и зелено поље, неравни Талус испод Камена, који са Дрвећем и Стеном образује једну једину сјајну слику у природи која је била таква да, ако бисте гледали Одроз, поништили бисте воду / све то чини јединствен комад блиставе Земље / само трепните Очима на кратко и погледајте земљу, тада је *све* под водом, или натопљено том прозачном Нестварношћу каквом одише Перспектива виђена кроз Дим.

Недеља ујутро, 5. феб. 1804. Пошао сам код Чарлса Ламба очекујући да је изашао, и успут све време намеравајући да му пишем. Затекао сам га код куће и док смо седели и причали, узео перо и хартију и почео да пишем. (*Anima Poetae*)

1896 Нисмо непомични у Гробу – зрно Пшенице у земљи Светог Павла то показује црно на бело: мала Деца расту у сну у природном складу с тим – А ако је наш раст у сразмери са дужином и дубином Сна – каквом тајанственом величином та Мисао све не настањује Гроб! Колико је сиромашан у поређењу с тим некакав моментални Рај –

1951 Стари су удисали последњи дах својих Вољених на издисају. *amavi – amatae animulam*²³

1998 У среду поподне Ветар је ослабио²⁴ и на тренутак је мало недостајало да станемо јер смо се кретали брзином од једног чвора на Сат / дође Киша – & са њом моја Поспаност & Страх / & иако не једем ништа после вечере, а за вечеру само Супу & поврће, у кревету сам плакао / Подс[етник] Испитати да ли Кошмарима

²³ „заволех – малу душу своје вољене“ – лат.

²⁴ Колриџ је тада на путу за Малту, где ће до јесени 1805. радити као гувернеров секретар.

& Мрачним Формама, застрашујућим или не, претходе Узвишене Обожаване Форме далеке Љубави. Пре него што су ме три Старице, три мрачне Приказе, нападе у тамном пролазу, видео сам једну Даму састављену од Супруге Сер Ч. Грандисона & Сер Ф. Сиднија како разговара са собарицом Сер Ф. Сиднија / – у среду сам отворио Пртљаг & испитао малу Перницу коју ми је поклонила Леди Бомон. Раније никад нисам придавао вредност уредности и удобности; сада су по први пут шчепале моје срце својим стотинама пипака Љубави, нежности & пријатних Сећања. Зар би и могло да буде другачије? Све је тако очигледно овде наместила Рука нежне Предусретљивости!

2026 Четвртак ујутру, 19. април 1804. – (...) Ево Шпаније! Ено Африке! Значи, видео сам Африку! &тд. &тд. – / Моћ Имена да Заинтересују! – Први пут кад сам сео са Европом на левој и Африком на десној страни, при чему су обе биле врло разговетно видљиве, осетио сам како ми се убрзава Крвоток; али то је пре био ужитак у забави него у Мисли или некаквој душевној Узвишености / а истовремено, тихе Природне Форме, без имена, које су постепено надгласале овај утисак, деловале су на мене као што деликатна Мисао делује на човека кога неко весело дозива за време посла, и који одговара истим Тоном –. Тамо је Африка! Овде је Европа! – Долази до нагле *ĭogеле*, ограничења, Промене! – а шта су те промене у Природи – две Планинске Хриди које Море које тече међу њима претварају у отмену Реку, делујући и постојећи на различит и свакако многолик начин, али заједно, и то као да чине једно – разделна тачка, тачка Промене, тачка Антитезе! – Од свих људи које сам упознао, рачунајући и Вордсворта, ја сам онај који најмање ужива у успутним и пролазним стварима. Никада, осим из усиљене Учтивости у Разговору, у возњи Кочијом нисам питао чија је та и та Кућа – нити сам осетио и најмање задовољство кад добијем одговор. Штавише, то је код мене налик каквој болести – кад сам посматрао зид у Замку Кернавон, хтео сам да протерам на 50 миља одатле Водича који ми је рекао да је Црни Принц / или ко већ / рођен у тој Соби/ Нисам сигуран да би и Шекспирова Купина у мени изазвала било какву Емоцију. / Кад би то било Дрво без ичега упадљивог на себи, сигуран сам да бих морао да се потрудим да стекнем утисак, истовремено себи пребацујући због његове неодређености – ако је то неко упечатљиво Дрво, моје задовољство би било умањено, а не увећано, бојим се, због тога што мој Утисак не би био јединствен и што бих, непрекидно повезујући идеје, чињеницу да га је посадио Шекспир доживео као упад који ме спречава да се потпуно, целим бићем, изгубим у превојима његових Грана и преплитању његових Коренова. Могу се сигурно замислити и ситуације у којима је супротно исправно, у којима је могућа следећа мисао: знам да се Ђордано Бруно сакрио испод ове стене, на овој обали, да би побегао од Потере бесних Свештеника, а потом, прожет снагом и Узвишеношћу Истина због којих су се намерили на његов Живот, схватио да му је тај Живот дат да би могао да сведочи Истини, *et morti ultro occurens*²⁵ вратио

²⁵ „Идући спонтано у сусрет смрти“ (године 1600, на ломачи).

се да се преда – или је овде, на овој Обали, Милтон имао навику да се пружа крајем Маја у младости, и да, пошто је био близак са свим јагорчевинама, учинио их је још укуснијим него што су у оном изузетном Ликидином стиху / „И прерана Јагорчевина која умире запуштена“ / или пак оно Место на којем је бесмртни Ловокрадица Јелена, бежећи из Ворвикшира, Видео Лондон по први пут и упитао се – Шта ћу ја ту?²⁶ У неким тренуцима, спонтаним и изненадним, којима не заповедам ни ја нити ико други, те Мисли ће ме напасти као Бура, да окупирају Место нечим што је више од Природе. Али такве мисли нису пролазне и успутне, оне су Природа, као што су сами елементи Природа / истина још више за људски ум / јер ум има моћ да из тих елемената извуче делујућу снагу и да их разматра као обичне последице и средства, али Шекспир, Милтон, Бруно постоје у духу као *Чистио деловање*, очишћено од свега материјалног и пасивног / А велики тренуци који су их саздали – тешко је и безбожно према Гласу који је у нама да их не гледамо као унапред намењене, и самим тим као ствари које постоје Сада, Вечно, Одувек. Али у односу на то свето Осећање било би срозавање и глупаво Сујеверје направити Ходочашће да бисмо видели Цеваницу неког великана која није иструлила у ковчегу, итд. – Можда за ове ствари важи следеће: такве ствари могу да ме забаве и забавиле би ме кад не би биле везане за велико Име од којег та забава у потпуности зависи, то Задовољство је превисоко и предубоко да би истрпело Присуство тако осредњег Суседа: с друге стране гомила људи, било Природом, било (како се жарко надам) Погрешним Образовањем и Друштвеним животом који подразумевају њихови Послови, ретко је способна да спозна друга задовољства осим Забаве, задовољене радозналости, осећања Новине, Изненађења, Чуђења, задовољства која извлаче из онога што је Упадљиво, снажно Контрастирано, Чудно, Случајно, и осећају читање Изгубљеног Раја као кулук, који је донекле олакшан малим бројем забавних случајева као што су Пандемонијум и Претварање демона у патуљке, Рај Лудака и претварање Пакленог двора у Змије и онога што би они желели да буду аплаузи – у звиждање.

Ставити ово можда у Утехе – поводом врлина везаних за Љубав према Природи и обратно.

2035 Умирујуће одсуство / О када бих поседовао Језик Музике / моћ да у бескрај варирам израз & да га чиним посебним, чак и таквог какав је / – Моје срце свира непрекидну музику / за коју ми је потребан Извођач изван мене / – речи се загрцну, непрестано се загрцну – и сваки пут – осећам другачије, иако су све то деца из исте породице.

2059 ужас! Пун месец се спустио с неба уз грмљавину, као Топовско Ђуле & видевши да ту нема шта да ради, мирно се вратио! Сањао ове речи пре зоре, Мајског Јутра

²⁶ „Бесмртни Ловокрадица Јелена“ је Шекспир, о коме кружи легенда да се бавио недозвољеним ловом и да је убио једног јелена пре него што је побегао из Стратфорда у Лондон.

1804. Ставио их у уста некој Гђи Џордан, исмевајући неког помпезног Моралног или Политичког Проповедника –

2064 Среда, 2. мај 1804. Досад, шест сати по подне, страховита мучнина, у кревету, скакање из једног дубоког сна у други. Између осталог, припазити на Рабарбару, чак и у малој количини – она често изазива мучнину у жучи & за мене је то увек непоздани лек. Боље је у сваком случају да се уздржим од Констипације / – Јутрос смо били поред Рта Палас, дневно се кретали од 8 до 10 миља, али Хоризонт нас и даље окружује са свих страна као сукња од фланела – облак на истој висини готово свуда унаоколо, а под њим беличасти слој попут газе / Н. Б. велики број птичица око Брода и бродовља читавог дана и данас и јуче! Занимљива поетска Мисао од 2. маја & од четвртка пре Мајске Ноћи / Ајој, драги Колрице, како те Мисли скупо коштају! –

Важна Сугестија ми се указала док сам падао у први Сан – дејство положаја Тела, на пример *ошворених усџа*, на прве Снове – & можда на све. Бели Зуби у дну отворених уста неодређеног лица – / Мој Ум није довољно снажан да настави тим трагом – али видим да води ка развоју налик дејству *Ушисака* које Неодређени карактер производи у Машти, на основу Закона Сличности & Начина на који се то може разрешити.

2086 Четвртак 10. мај 5 – осећам се доста добро – смирење / а између 4 и 5 Бродови су се тако приближили један другом да су Петлови из 2-3 Кокошињаца почели да се надвикују – шармантна представа Спокоја!

Петак Ујутру 11. мај (...) Имам толико мисли, толико слика; огромна Складишта необрађене грађе; готово да не прође дан а да се нешто ново, било да је чињеница или илустрација, не подигне у мени, као Траве и Цвеће у Башти на почетку Пролећа; али Моћ да их повежем, способност, мушка, делотворна *Воља*, то је или умрло или дрема најморбиднијим сном – Хајде, молићу се да дође Час када ћу „моћи да напустим Море које замара & да останем на Обали; па ако се и не Настаним на Тлу, макар Да бих пио дивље вино и брао зелене Траве, И убрао свеже плодове с њиховог родног Дрвета“²⁷ –

Поезија – уразумљени сан који бројним Формама расподељује [укруг?] наша Осећања, која можда никада нисмо свесно повезивали са нашим личним Ја – Шта је Лир, шта је Отело, ако не божански Сан / Шекспир у свему и Шекспир у ничему – О има Истина под Површином које додирују Саосећање & како постајемо оно што посматрамо и слушамо са разумевањем, након што смо, што сам Бог можда зна – створили макар један делић Форме – [и након тога?] лаку ноћ –

2091 Ода Задовољству – које се тражи не ради њега самог већ као *conditio sine qua* поп морално исправног делања – то не значи да одбијам да признам Бол, већ Тежину, Чезњу & мучну обавезу душе да има посла са неплодним телесним сен-

²⁷ Колриц по сећању цитира Вордсворта, *Прелугијум* (код Вордсворта није „дивље вино“ него „вода“).

зацијама у цревима, желуцу и органу Укуса. Бол без утучености & без страховитог Ужаса, & чији се разлози могу свима одати, &тд., О па то је песма! – али Мрачно или одбојно – туробни притисак на Јетру налик притиску прста, бескрајна Флатуленција, ужасни затвор када мртва Прљавштина *набија на колац* унутрашње Црево – плакати и знојити се и јецати и урлати при порођу столице, са истим ужасом и грчевима које трпи жена док рађа Дете, наследника Бесмртности / у Сну пандемонијум свих срамота и беда прошлог Живота од најранијег детињства, које су набацане на гомилу & опрљене истом бурном Светлошћу Страха и Самоповређивања / О, то је тегобно, тегобно, тегобно! – О благи Боже! оснажи ми Душу да напишем један целовит Есеј – ако стигнем у Малту / упркос свим ужасима месеци које ћу провести без подстицања Природе – не повлачећи се ни пред чим осим ако ми Живот није Угрожен! – О велики Боже! Дај ми милост да заиста погледам у себе самог & да подузmem озбиљан рад у свом Амандману – испостављајући рачуне својој Свести о свим Сатима сваког Дана. Нека живим у *Исџини* – износећи само оно што *јесџе*, како јесте & покушавајући да будем оно што Разум налаже као пријатно – што би моја Машта радо испољила! – У мени има љубави и доброг срца & ја не бих могао да починим зло некажњено, али о! Ја сам веома слаб – био сам такав од најранијег детињства – & живим за тренутак! – Смилуј се на мене, смилуј се на мене, Оче и Боже! свеприсутни, неразумљиви, који са Вечним непроменљивим законима немаш мање бриге него са пером које отпада са Врапчевог Крила. – Недеља, Поноћ, 13. мај 1804.

- 2117 Има Мисли које као да ми дају власт над сопственим Животом – могао бих да се убијем ако бих истрајао у њима – Подс[етник] Описати колико год је могуће приближне Симптоме, итд. – Сусрео сам се с нечим што веома личи на ову Опаску тамо где бих најмање очекивао такву коинциденцију у доживљавању, такво слагање са мојим тако необичним осећањем – на 71. страни Блаунтовог Превода Шпанског Луталице²⁸ из 1623.
- 2144 Полупридигнути Гуштер не мрда кад застанем – дуго стојим / он окреће главу и гледа ме искоса / Отпузи кришом два или три корака – поново стане / брзо се удаљим, окрећући ипак главу & гледајући га / он је превише лукав – није мрднуо – најзад се удаљавам – и гле – отишао је! – Клизе кроз осунчани дрворед као Звезде падалице, зелене, сиве, туфнасте / изузетна грациозност покрета / сва деликатност Змије и извесно достојанство које потиче само из чињенице да су се мало више издигли на задње шапе – Вилини коњици 1) пурпурни 2) & веома обични, тамногримизни – не тако издужене *Фуџроле* као код најлепших енглеских / Лептирови / прелепи, али неспретно лете – Могу лако да их ухватим – Покрет Гуштера и Вилиног коњица – и један и други полећу као стрела и укусо, па опет другачије / лет Вилиног коњица је увек природно искошен: Гуштер своју искошеност бира / – Петак је, 13. јул / у Сан

²⁸ Матео Алеман: *Луталица или Живој Гузмана од Алфараче*.

Антонију – Јуче & данас имам утисак да *живим* / О Сара! – да, овде бих могао да будем срећан с *шобом!* – Писати јој данас – Зелени гуштер с туфнама које се пресијавају по целом телу – чврстина његових ногу које *врше функцију њоглоје* тамо где *Живој Издужених* Прстију изгледа тако чврст и солидан – па ипак су веома гипки / лепи веселака кога сам одушевио тиме што сам се зауставио и погледао га док је лежао у дебелој мрежи Сунца и Сенке, након што је окренуо главу образујући кроасан обрисом свог тела (ако се изузме највећа дужина репа) – потом је окренуо главу ка мени, извио и подигао очи, мало шпијунирајући мало преклињући; напослетку, искористивши јаки поветарац од којег је читав Мрежа играла и подрхтавала, побегао као да је у Поветарцу проговорио Анђео природе – Спаси се! Ја ћу се потрудити да те не повреди & Волео бих да сазнам шта једу и ако једу хлеб да једног припитоим
 Гуштер кога је налет ветра у Луци носио целим телом, са главом напред / окреће ка мени своју главу и невино око, док му слабина изнад предње шапе видљиво пулсира – након минут полако гамиже отприлике читав палац дужине – а потом застаје /

- 2151 У најранијој младости као у Сну видео сам Рађање Планета: & моје очи су виделе као једно оно што је Разум поделио на 1. порекло маса 2. порекло њиховог кретања и 3. седиште или положај њихових Кругова или Елипса – све девијације су такође биле *виђене* са идејом једне истоветне нужде – а та нужда била је Закон Духа – & све је било Дух – и у материји све ствари су осматрале претходну активност других ствари или сопствену – тај Одроз, тај Одјек, јесте материја – њена једина есенција, ако је то есенција – тада сам видео неопходност тога и схватао сам је – али нисам схватао како бескрајно мноштво и разноликост могу да чине једно. Видео сам и схватао само да не могу да појмим како би могло бити другачије – & у том јединству обожавао сам у дубинама знања које превазилази свако разумевање онај Битак свих ствари – и у Битку њихову једину Доброту – и видех да је Бог једно и *Добро* – и да нема Добра у њему, већ да он то јесте.
- 2192 Четвртак Увече у опери, 27. септ. 1804, размишљајући о разлогу „душе која се сусреће“ у музици, привидног препознавања, &тд. &тд., читаво објашњење које каже да *сећање* има природу *акорда* ме је запањило / акорд ствара сабласт сећања јер је сећање увек акорд.
- 2216 Можда звучи необично, али једини гојазни људи које сам видео у Сиракузи су Свештеници / Међу њима, многе величанствене Периферије Трбушина.
- 2223 У Форми (каже Харингтон) има нећег што није елементарно него божанско. Осматрање Форме чуди Човека и праћено је извесним Немиром или Импулсом који узноси његову Душу ка Богу. Као што је *Форма* човека Слика Бога, исто тако је Форма Праведне Владе саздана по Слици Човека. –
 Парламент сачињен од Песника никада не би написао Изгубљени Рај –

- 2245 Међу Мислима које су биле одвратно различите, док сам се пео зеленом Стазом чија лева страна гледа на врт, на путу у Позориште, Нов. – У понедељак, ароматични Мирис Топола допро је до мене! Каква сећања! Само кад бих био достојан да им се препустим.
- 2275 Његов чисти дух сусретао се са Пороком и порочним Мислима само случајно, као кад Песник, у жару рада на римованој песми, мозгајући како ће завршити стих, поскочи или се са извесним гађењем окрене од прљаве или нечисте речи &тд.
- 2304 Како наши пороци подсећају на трице и Харинге сутрадан пошто смо им се одали / па чак и дозвољени ужици попут мириса трпезарије пошто је напустимо & кад се вратимо у њу после вечере.
- 2361 Људи (нисам ли и ја међу њима? О небеса! има ли Слабости, било да је С. Духа или С. Срца која је мене поштедела?) људи који не могу да чекају да заврше своја дела, а камоли да се објаве или исправе / који не могу да се смире све док она нису у потпуности написана у свим деловима, већ морају да разговарају, да саопштавају, да тове и напасају своју нестрпљиву и љутиту таштину, делом јер им је ум окупиран, делом зато што су неумерено заљубљени у своје Сугестије, Планове, Садржаје и прве Фрагменте – и тако траће Живот, увек се *сиремајући* за ово или оно, *а никад се ѿоме не ѿосвећујући*; волећи све то (у најбољем значењу речи), а не обављајући ништа! Они нису ништа друго него Деца са цевима од пера или крутим Сламкама забијеним у Муљачу Ликера, која пију недовршени, непрокључали Напитак – и каква је последица свега тога? – Да! *Шѿа је учинила Мисао?*
- 2372 Постоје две врсте брбљивих људи које би било увредљиво побркати / а ја, С. Т. Колриџ, припадам другој. Прва подразумева људе који употребљавају петсто речи више него што је потребно да би изразили једну идеју – то није мој случај – мало људи, усуђујем се да кажем, уноси више значења од мене у своје речи, мало њих бира речи са више размишљања и оклевања. Друга врста укључује оне који користе петсто пута више идеја, слика, разлога, итд. него што је потребно да би дошли до своје теме / тако да је једини постигнут циљ заправо у томе што око слушаочевог разума заслепљују бојама које се тако брзо смењују да остављају неодређен утисак велике Провале боја поводом нечега. А то је мој случај – и то је велика мана / илустрације гутају моје тезе – превише интензивно осећам свеprisутност свих илустрација у свакој идеји, платонски говорећи – или психолошки говорећи, влакна мог мозга, односно духовна Светлост која настањује срж тог мозга као што видљива Светлост настањује трулу скушу и друге *ѿройадљиве* материје, има превише општу наклоност према свему / и иако увиђа разлику свих ствари, она ипак вечито тражи сличност, односно оно што је заједничко / донесите ми две ствари које изгледају истоветно, и брзо ћу вам показати разлику између њих, макар она била мања од трунке – али бескрајно

ћу кружити све док се не разбијем о обалу стрпљења свог Слушаоца, или док његово Хркање не поништи моје Концентричне кругове – то је моја уобичајена невоља. На Малти ипак нико не може да ме оптужи ни за једно ни за друго. Стекао сам општу репутацију мирног и добронамерног човека, додуше, помало тмурног – и ко би рекао да је реч о *Песнику!* „О, то вам је један пакосни Песничкић, Госпођо! А што се тиче критичких чланака, добро је познато да је скоро банкротирао плаћајући оне вичније да их напишу уместо њега“, итд. – 25. дец. 1804.

2375 У Предговору за моја Метафизичка Дела, требало би да кажем – Једном засвагда, читајте Тетенса, Канта, Фихтеа, &тд – & ту ћете ме наћи, или ако сте ловац, нањушићете мој траг. Зашто онда не признајете постепено коме сте дужни? Јер то не бих могао да учиним а да не слажем, у низу запањујућих сличности / јер те мисли су биле моје, у потпуности формиране, и пре него што сам уопште чуо за ове Писце; јер би било веома тешко, ако би уопште и било могуће, да одредим посебне случајеве који показују колико заиста дугујем овим Писцима, јер ја сам читао пре свега да бих тражио Истину и зарад сопственог задовољства, а не да бих написао књигу, / увек сам се радовао и ликовао када се дешавало да моје мисли изнесе неко други & за мене би била обмана да се скривам у анонимности у том погледу, и напокон, допустите ми да кажем (можда сам горд, али) чини ми се да знам да велики део те материје заправо припада мени, и да је Душа моја. Не бојим се Критичара који брка Мислиоца са Плагијатором.

2387 1/4, 1/5, 1/4, 9, 7, 8, 20, 22, 9, 20, 8, 15, 8, 21, 20, 9, 20, 19, 7, 21, 12, 9, 12, 20, 15, 6, 15, 16, 9, 21, 13, 1, 14, 4, 19, 16, 9, 18, 9, 20! – 27. дец. 1804.²⁹

2389 В + Д + МВ + СХ + ХДСК = С Т К³⁰

1805.

2394 Среда ујутру, 2 сата, 9. јан. 1805. – Зашто нисам у кревету? – Зашто уопште седим и бележим како ми се вид јасно враћа ако јако притиснем зенице, иначе ми се речи указују *fasericht* – као длакаве, у ритама – прекривене некаквим грубим, неправилним маљама / да, човек осећа управо то – па ипак донекле личи на речи исписане на упијачу – и није у питању само то што су речи удубљене или испупчене, већ та паперјаста срж сваког Слова / О Сара Не знам шта ме је навело да кажем твоје име / Мислим да се то десило због овога: помисао како сам будан и како желим да пошаљем Писмо јадном Стодарту да бих му утувио супстанцу оне изреке о различитим средствима која стреме различитим циљевима, навела ме је да уздахнем и моментално, муњевито, помислио сам на [.....]

²⁹ Први покушај шифрованог текста. Ако се сваки број замени одговарајућим словом у алфabetу, добија се: „Ниједна ноћ није прошла а да нисам прибегавао греховима опијума и алкохола“.

³⁰ С. Т. К. овде дефинише свој лични идентитет (*ego contemplans*) као резултат чији су чиниоци Вордсворт, Дороти, Мери Вордсворт, Сара Хачинсон и његова деца (**Хартли**, **Дервент** и **Сара**).

- 2398 Један од најпоучнијих делова мог Живота лежи у чињеници да сам увек био плен некаквог Страхa, и можда су сви моји погрешни потези били последица неког таквог Страхa који је деловао на мој ум / страха од Бола или Срамоте, а не од перспективе Ужитка / – Тако, у детињству и Дечаштву, прогањао ме је страх да ће ме открити са упаљеним скалпом; касније, умишљени страхови да имам Свраб у Крви / потом Напади краткотрајног Ужаса који су били полне природе – а онда ужас од ПОВЕРЕНИКА, & стање у којем сам се борио да не полудим будући неспособан да се надам да ћу икад моћи да оженим Мари Еванс (и та чудна страст жарке љубави, иако је била потпуно умишљена и илузорна, упркос мојим напорима, непомирљива са било каквом правом Надом / можда због мањкавости телесног осећаја, тактилних појмова везаних за слику) деловало је као непосредни Страх & ноћу сам сатима остајао будан, јецајући и молећи се – Онда је дошло бурно доба / и за неколико месеци Америка ми је заиста удахнула Наду, & постао сам занесено Биће – онда је дошло до неслагања са Роб. Саутијем / брак – стални страх од Расположења Гђе Колриџ &тд – и напoкoн, супстанце, јер сам се бојао и покушавао да предупредим снажне нападе у Цревима услед моје мисаоне узнемирености: онда су наступили ноћни страхови (скоро епилептични) у сну / отад, свака грешка коју сам починио била је непосредна последица тих ужасних лоших Снова – све то помешано са минорним последицама које испуњавају интервале – трешњин сок који куља између трешања у колачу од трешње / моја прокрастинација страха од тога – & нешто друго што је било последица те прокрастинације &тд. / и из истог разлога најситнији израз туге у Писмима С. Х. доводи ме до лудила / има и несрећнијих од мене, који сам тако ужасно склон обесхрабривању да сам своју душу усредсредео на некога ко је готово исто толико слаб у Надању као ја. 11. јануар 1805. –
- 2446 О мом Мухамеданском Сујеверју – страху да уништим Хартију. Готово ме је срамота да себи признам колико ми се срце стегне сваки пут кад пожелим да упалим свећу или ватру уз помоћ каквог Извештаја из Болнице или Пристаништа / и каква хрпа почива на мом Столу, не могу да замислим да би то ичему могло да послужи, па опет дрхтим од помисли да уништим на тај начин оно што би могло бити било како корисно по питању знања. То звучи као претерана, али смешна доброћудност. Понедељак, 11. фебруар 1805.
- 2496 Шећер који се раствара у Чају, или онај стари Женски систем који се састоји у томе да се комадић стави у уста, стисне уз Непце а онда га Чај *напшoи* / – жива илустрација за нешто / ум још не жели да ми каже за шта. 3 сата 21. март 1805.
- 2543 Понизно захваљујем Богу што је већ неко време био пажљивији у управљању мојим Мислима – & моја пажња је у великој мери награђена Успехом. Неколико дневних снова себи приређујем у сваком тренутку, а с обзиром да су малобројни и опрезно састављени, веома ретко себи дозвољавам Опустање с било којим од њих. Потребно је да напорно и дуго радим да бих стекао ту част. Разум је

толико близак Стварности да оно што бих могао учинити са ликујућом Невиношћу не могу увек да *Замислим* у савршеној невиности / јер Разум и Стварност могу да застану и да се умире, при чему нови Налети споља наилазе на унутрашње Пориве и *сусџенују* Мисао. Али Сањарење и Сан *настџављају га џеку*; и (уместо Форми и Звукова споља, који Освећују и доносе Утеху) они са собом носе комешање крви и живаца, и слике које у ум утискују осећања настала из положаја и стања тела и његових разних удова. Невино сам учинио оно што сам потом у одсуству такође невинно сањао дању, бдијући; али док Стварност у Сну није била праћена никаквим сумњивим фантазијама, дневни Сан јесте, итекако. Хвала Богу! упркос свему Сан никад још није оскрнавио слике, или ми се бар тако чини + Присуства оних које волим и ценим.

++ У нашим сновима често постоји нејасан осећај о Присуству неке Особе која се ликом не појављује.

2546 Субота увече, 14. април 1805. – Док гледам Природу размишљајући, као овај месец који нејасно сија кроз стакло посуто ињем, чини ми се да тражим, да на неки начин *захџевам* некакав језик од симбола за нешто што у мени већ постоји, и то одувек, а не да посматрам ишта ново. Чак и кад је тако, увек имам нејасан утисак да је та нова појава неодређено рађање неке Истине коју је пробудила или сакрила моја дубока Природа / Увек је занимљива као Реч, као Симбол! Она је λόγος, Творац! (и Чинилац Развоја!)

Које је прикладно, долично осећање, које мора да уследи када, пошто смо дуго размишљали и докучили неку Истину, откријемо да се други Писац, незнацац, исто тако понео с њом и приближио се тој Истини коју смо (претходно) замислили? – Радост! – Нека Истина *џојача* његов Глас! Док сам спремао перо да запишем ову опаску, изгубио сам низ Мисли који ме је до ње довео. Хтео сам да поставим неко друго питање које сам сада заборавио: јер горње питање је само себи одговор – али сигуран сам да му нови одговор, у мом Срцу, није ни потребан. 14. април 1805.

2552 Има тренутака када ми Мисли надолазе као Музика / О кад би само били учесталији! – али како би кад сам оволико безнадежан. (и месецима непрекидно посвећен званичним задацима, парафирању, испитивању, позивању да се пружи заклетва, провери рачуна, &тд. &тд.)

2647 Ова тема није недостојна размишљања: кад чујем звукове и жагор о Празницима, на Сајмовима, Ускршњим понедељцима и уторцима, Божићним данима, чак и кад сам био Дете у Крајст Хоспиталу, зашто одмах постанем утучен и меланхоличан. Је ли то због мојих Навика, због несташнице новца, или због тога што сам у првих двадесет две-двадесет три године свог Живота у тим приликама увек био *сам*? – Због тога што ме је јадни Франк³¹ мрзео кад сам био Дете, у нај-

³¹ Колрицов старији брат.

млађем периоду, препуштен сам себи – или због посебно жалосне природе мог лошег здравља, а ту треба убројати и друге разлоге, разне случајеве у мом Животу, ја могу да будем срећан само када сам будан, кад уживам, кад симпатишем једно или неколико изузетно вољених Бића, и онда, кад Уживања скрену пажњу са Снова који су јадне замене и бедне Назови-Надокнаде те Симпатије и тог Друштва, поново осећам своју Празнину? (Сигурно бих, кад бих био богат и себичан, и кад бих затражио од Асре да дође овде, могао) (укидајући снагу старих Асоцијација) бити тако весео гледајући људе како се забављају, колико бих био *блајословен* због тога што падам ничице пред Изузетном Лепотом Поља, Језера, Потока, старог Дрвећа, планина & Небеса – у истом Друштву?

2658 Скромност, Шармантна Скромност једног Италијанског (& Латинског) речника: „*Connelino, dimin : di quella parte vergognosa delle donne, il di cui nome non puo scriversi.*“³² И заиста, *Conno* није увршћен.

3025 Очи које остају мирно и непрекидно везане за неки предмет, не као да га гледају или виде нешто у њему, или као да покушавају на неки начин да произведу Визију његовим поводом, већ као да читава пажња слуша шта срце осећа и говори поводом гледаног / Као када А. говори Б.-у о Ц.-у. – и када Б. дубоко заинтересован слуша А.-а, успут пасивним погледом непрекидно одмеравајући Ц.-а као *Тему* разговора –

Изворник: Samuel Taylor Coleridge, *Notebooks*, I–V, ур. Kathleen Coburn, NY Pantheon Books (т. I, II) / Princeton University Press (т. III–V), 1957–2000.

(Изабрао и с енглеској превео **Бојан Савић Осџојић**)

³² „Пичић, деминутив оног стидног женског дела чије се име не може написати.“ (итал.)